

ประเภทภูมิปัญญาด้าน หมอรักษา

ชื่อภูมิปัญญา ยาสมุนไพร แพทย์แผนโบราณ

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

เขียนคำรา และผลิตยาสมุนไพรพื้นบ้านไว้มากมาย ตำรายาที่นายยืน สิทธิวัง ผลิตจำหน่ายได้ผลดี จึงมีชาวบ้านทั้งในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงซื้อไปใช้และรับประทาน เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย

กระบวนการคิด แก้ปัญหา การพัฒนาของภูมิปัญญา

การผลิตพืชสมุนไพรพื้นบ้านล้านนา

เขียนคำรา และผลิตยาสมุนไพรพื้นบ้านไว้มากมาย ตำรายาที่นายยืน สิทธิวัง ผลิตจำหน่ายได้ผลดี จึงมีชาวบ้านทั้งในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงซื้อไปใช้และรับประทาน เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ซึ่งรายได้เฉลี่ยจากการขายยาประมาณ 500 บาทต่อวัน ยาที่เป็นที่นิยมและจำหน่ายมีดังนี้

1. ยาอายุวัฒนะ	7. ยาแก้ผดผื่น
2. ยาแก้ท้องผูก	8. ยาแก้โรคท้องมาน
3. ยาแก้ไอเจ็บ	9. ยาอบสมุนไพรแก้ผดผื่น
4. ยาแก้พิษงูกัด	10. ยาริดสีดวง
5. ยาบำรุงคนแก่	11. ยาขางซาง
6. ยามดตะจืด (หนองใน)	12. ยาแก้สารพัดโรค

วิธีทำ

ยาอบคนผิ

ส่วนประกอบดังนี้

1. รากมวน	7. แก่นจี่เหล็ก
2. รากหรือต้นปีกปิวแดงหรือขาว	8. หล้าฟากควาย
3. รากโหระพา	9. ไม้ยอ
4. หัวข่า	10. ไม้เป่าทั้งสอง
5. ไม้ลมแล้ง	11. เทียนดำ
6. เปลือกกล้วยดิบ	

วิธีปรุงยา นำสมุนไพรทั้งหมดมามัดให้ได้ 3 มัด

วิธีใช้ นำมาต้มและรมให้ได้มัดละ 2 วัน ส่วนวันสุดท้ายให้ต้มทั้งหมด

ยาริดสีดวง

วิธีที่ 1 ส่วนประกอบดังนี้

1. รากใบชอ
2. ขมิ้นดำ
3. ผักนึ่ง

วิธีปรุงยา นำไปบดผสมกัน แล้วห่อด้วยผ้าดำ นำไปอังไฟแล้วนำมาประคบส่วนที่เป็นริดสีดวง

วิธีที่ 2 ส่วนประกอบดังนี้

1. หัวบอนแบ้ว
2. น้ำปูนใส

วิธีปรุงยา นำหัวบอนแบ้วฝนผสมน้ำปูนใส แล้วนำไปลูบบริเวณที่เป็นริดสีดวง

“ยาขาง” คือยาแก้ปากเปื่อย

ส่วนประกอบดังนี้

1. เปลือกเห่นทั้งสอง	7. รากมะพร้าวไฟ
2. เปลือกส้มกบขาว	8. เปลือกมะไฟตัวผู้
3. เหง้าหญ้าตุคหมูตุคหมา	9. รากคา
4. ขมิ้นดำ	10. รากผักย่านาง
5. ไพร	11. หอยกาบล้าน
6. ข้าวสาร (ข้าวเจ้า)	

วิธีปรุงยา นำสมุนไพรทั้งหมดมาบดเป็นผงยกเว้นหอยกาบล้านให้นำมาฝนเป็นน้ำแล้วนำไปผสมกับที่บดแล้วนำไปตากแห้ง นำมาผสมน้ำอุ่นรับประทาน

ยาแก้สารพัดโรค

ส่วนประกอบดังนี้

1. จะคำน	13. ไพร
2. ใบชะพลู	14. อัดสะกือ
3. ตุงสอ	15. ใบมะข่าง (สลอด)
4. ปีกปิวแดง	16. ลูกจันทร์
5. หัวดองดึง	17. ดอกจันทร์
6. หอมแดง	18. หล้าถอดป่อง
7. ปังกี	19. เทียนทั้งห้า
8. ลมแล้ง	20. พริกไทย
9. ฝี่เสื่อทั้งสอง	21. คีปลี
10. ส้อมทั้งสอง	22. จิง
11. ส้อมจ้าง	23. เปลือกมะรุ้ม
12. บอระเพ็ดตัวผู้	24. ข้าวจ้าว (ข้าวสาร)

วิธีปรุงยา นำสมุนไพรทุกชนิดให้มีปริมาณเท่ากัน นำมาบดเป็นผง แล้วนำมาผสมกับข้าวจ้าวที่บดแล้ว ที่มีสัดส่วนเท่ากัน จากนั้นปั้นเป็นลูกกลอน รับประทานกับน้ำร้อนในเวลา เช้า – เย็น

แหล่งข้อมูล

นายยืน สิทธิวัง อายุ 81 ปี

บ้านเลขที่ 142 หมู่ 7 บ้านดอนไชยใต้ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

☎ 054 – 701115, 701092